

## „Църковенъ Вѣстникъ“

издава всѣки петѣтъ  
той има прѣвъ годината и три  
приложения — по 1 книга отъ  
4 печатни коли за всѣко  
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-  
венъ вѣстникъ“, заедно съ  
трите приложения, за България  
10 лева, а за странство 13 лева.

— — —  
Единъ брой 15 ст

# ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

— — — СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ — — —

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и  
— всѣкога прѣдлагатъ. —

Всичко, относящо се до вѣст-  
ника, се праща до админи-  
страцията на църковенъ вѣст-  
никъ\* въ г. София.

За обявления се плаща за първи  
пжтъ по 20 ст. на редъ съ  
гармонидъ, за всѣко повторени  
по 15 ст.

Неплатени писма не се прие-  
матъ — ржжониси за седмичното  
издание не се поврщатъ.

## СЪДЪРЖАНИЕ:

Реформирането на църквата.

Навѣяни мисли. — П. Кузевъ.

Белетристика: Фабиола или старовѣрмскитѣ християни.  
Изъ допискитѣ ни.

Църковна и обществена лѣтопись:

I. Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

II. Външенъ отдѣлъ: Французското правителство, со-  
циализма и религията. — Zs.

Обявления.

## Реформирането на Църквата.

Много е тежка задачата на ония църковни писатели, които се наематъ, било чрѣвъ писмо или проповѣди устни, да прѣскачатъ лжчи отъ Евангелска свѣтлина, да сѣятъ сѣме на духовното просвѣщение. Тежка е, защото тая задача се постига само и единствено изъ Евангелската тѣсна пжтека, която води прѣвъ евангелската тѣсна врата. Тая пжтека обаче на всѣка стжпка се прѣсича и кръстосва чрѣвъ широкия друмъ на свѣтското отрицание, на личното самомнѣние и на егоизма, който пжкъ води чрѣвъ широката вратница на падението и духовната гибелъ.

За да може човѣкъ да върви съ безбедностъ и за полза на Църквата и вѣрующитѣ по тая тѣсна пжтека и да мине прѣвъ тѣснитѣ врата на спасението и истинското духовно просвѣщение, изисква се да има: а) съвършенѣйша скромностъ за своето знание и достойнство; самомнѣнието му да бжде съвършено подчинено на авторитета на Св. Писание; изъ пжтя да върви бавно и внимателно, и на всѣка направена крачка да повиква на помощъ творенията на Свв. Отци, молитвитѣ на Църквата и съвѣтитѣ на стари Отци, които чрѣвъ дългогодишенъ църковенъ и духовенъ подвигъ сж закалени въ Вѣрата и благочестието, които сж извървѣли вече тѣсната пжтека и минали прѣвъ узкитѣ врата. Безъ такава скромностъ и безъ тѣзи помощи, молитви и съвѣти — всѣки, а особено начинающитѣ своята кариера, духовни и църков-

ни писатели рискуватъ на всѣка стжпка да се заблудятъ и затлачатъ изъ криволицитѣ на широкия друмъ, който води къмъ вратницата на духовната гибелъ.

Историята на Църквата свидѣтелствува, че мнозина дѣлатели, вѣодушевени съ най-благии намѣрения, съ най-висока прѣданостъ къмъ Църквата и съ най-дълбока ревностъ къмъ благочестието, изначало трѣгнази изъ Евангелската тѣсна пжтека и вървѣли изъ нея съ самоотвержение; нѣ, примѣсило се тукъ високо самомнѣние за тѣхното знание, за тѣхното достойнство, па и за тѣхното благочестие, и като сж осжждѣвали отъ кротостъ, отъ смирение, като считали авторитета на творенията на прѣдшествующитѣ Църковни Отци и писатели по доленъ отъ тѣхното достойнство, като считали за унижение да потърсятъ помощъ въ свѣтитѣ на по старитѣ Отци и писатели и отбѣгвали и отъ молитвитѣ на Църквата — обзети отъ самооболщение, тѣ... безъ да усѣятъ отбили се въ широкия друмъ и се упжтили къмъ широката вратница на душевната гибелъ.

Ереситѣ, които били сѣяни въ Църквата и съ които се борили Свв. Църковни Отци — се дѣлжятъ на такива дѣлателие, които сж имали за себе си и за своето знание, за своето учено достойнство, па и за своето благочестие голѣмо самомнѣние; тия дѣлателие, помрачени умствено чрѣвъ туй самомнѣние, прѣзирали сж знанията и мнѣнията на други по стари отъ тѣхъ Отци; авторитета на творенията на прѣдишнитѣ Църковни Отци и писатели за тѣхната гордостъ и високомѣрие изглеждали за нищави, и като считали себе си за единствени истински тѣлкуватели на сѣкровенитѣ мисли на Св. Писание — издигнали себе си и своето мнѣние най-високо отъ всичко; по тоя начинъ, тѣ се отбили отъ тѣсната пжтека, влезнали въ широкия друмъ и по него вървѣли твърдоглаво додѣто не стигнали до широката вратница и чрѣвъ нея се провалили въ долината на духовната гибелъ, като завлѣкли съ себе си мнозина слаби въ вѣрата, убоги въ знанията.

Арий и другитѣ еретици, които въ раз-



лични врѣмена въ дрѣвната Църква вълнували християнството съ своитѣ криви учения, прѣдставляватъ най-вѣрни типове отъ такива мжжѣе, обладани отъ гордостъ, високомѣрие, и отъ безгранично самомнѣние за своето знание, за своето достоинство и за своя авторитетъ.

Такива сжщи примѣри неоскъждѣватъ и въ по-новата църковна история Историята на реформацията не прѣдставлява друго, освѣнъ тоя евангелски широкъ друмъ, прѣпълненъ съ заблудени отъ високо самомнѣние дѣлателие. Тръгнали изначало изъ тѣсната пжтека да сѣятъ евангелска свѣтлина и духовна пробуда срѣщу тогавашнитѣ нововѣдения на Римската Църква и срѣщу тогавашната корупция на католическото духовенство, тия дѣлателие, неусѣтно прѣминали въ широкия друмъ на нови погрѣшки и заблудения. Додѣто, изначало искали да прѣмахнатъ папскитѣ нововѣдения, не съгласни съ учението на Св. Писание, тѣ свършили съ това, че отхвърлили и ония постановления отъ догми, тайнства и канони, които Вселенската Църква чрѣзъ Свв Църковни Отци на вселенскитѣ събори богодѣхновено бѣ установила съгласно духа на Св. Писание, и прогласили свое ново учение, като устроили и нови църковни общини.

Лютеръ, Цвингли и Калвинъ — основателитѣ на различнитѣ реформирани църковни общини, прѣдставляватъ така сжщо такива типове стѣ заблудени отъ своето високо самомнѣние мжжѣе, които се отбихъ въ широкия друмъ, минахъ прѣзъ широката вратница и се сгрѣмолясахъ въ провалата на духовната погибель. А кой може да отрече, че изначало Лютеръ не е билъ такъвъ ревностенъ набоженъ и прѣданъ свещенослужител, щото Църквата (римска) се гордѣяла съ него и съ неговитѣ знания, нѣ отпослѣ, лека полека, тоя сжщия Лютеръ падналъ въ долината на всичкитѣ еретици.

Такива дѣлателие не липсватъ и днеска въ срѣдата на Св. Православна Църква, само, че още тѣ нито, по знание, нито по достоинство, нито по прочутостъ съставляватъ отъ себе си нѣщо културно, каквито сж били горѣприведенитѣ единици-отстѣпници, та за туй тѣ, освѣнъ своята собствена погибель, не поврѣдихъ и неповрѣждатъ другитѣ вѣрующа.

Къмъ тая категория делателие ние ще причислимъ и ония наши писатели, тѣй много разплодени днеска, които подъ влиянието нѣ новитѣ мисли, намиратъ, че Православната Църква имала нужда отъ прѣобразование съгласно духа и нуждитѣ на новото врѣме. Тия мисли за реформиране на Църквата, длѣжни сме да спомѣнемъ, се родихъ въ насъ още и подъ прѣсното впечатление на нѣкои движения станали въ по-

слѣдно врѣме въ Русия, между една частъ отъ руското нише духовенство. На епархийскитѣ събрания, които се свикахъ въ послѣдно врѣме въ Русия, покрай многото желания и мнѣния, нѣкои свещеници показахъ и такива мисли, мнѣния и желания, които прѣминаха областъта на тѣхната компетентностъ, защо тѣ положихъ желаня и мнѣния, които засѣгатъ дълбоко общитѣ постановления на Вселенската Църква и Църковнитѣ Канони.

Незнаемъ дали ще се съгласятъ и нашитѣ писатели-реформатори, нѣ ние ще кажемъ своето мнѣние; на тия черковно-духовни движения ние гледаме като на едно болѣзнено състояние, и както единъ болникъ полага на лѣкаря мнѣния и желаня, които направо сж вѣдители за неговото здравие, а послѣ слѣдъ като оздравѣе самъ се смѣе на тия свои желаня и мнѣния, сжщо е и съжеланята и мнѣнията, изказани отъ нѣкои руски свещеници, а подкрѣпени и отъ нѣкои мѣрски писатели. Туй положение е прѣходно, и послѣ него ще настѣпи уталожаване; тогава, вѣрваме, че самитѣ тия свещеници ще погледнатъ на сегашнитѣ си желаня съ скърбъ. Да, тѣ ще се разкаятъ за тия свои желаня и мнѣния, защото ще видятъ, че додѣто административното прѣобразование на Руската Църква е било въ компетентността на тѣхнитѣ разискваня — другитѣ желаня, като: на пр. втория бракъ на свещеницитѣ, е желание, което лежи не само вънъ отъ тѣхната компетентностъ, нѣ дори вънъ и отъ властъта на самитѣ Отци архиереи на Руската Църква; тия въпроси сж изъ областъта на вѣдомството на Вселенската Църква.

Нашитѣ писатели-реформатори, нека ни позволятъ да кажемъ, като че се намиратъ въ едно болѣзнено състояние; а туй се вижда отъ разбърканитѣ понятия, относително въпроса: въ що има нужда да се реформира нашата Църква частно, а въ що трѣбва да се направи реформация въ Църквата православна изобщо. И по двата въпроса тѣ сж тѣмни, неопрѣдѣлени и смжтени. И друго яче не може и да бжде, защото да се утвърждава, че Църквата има нужда отъ прѣобразование съгласно духа и нуждитѣ на „новото врѣме“, туй не може да се говори освѣнъ подъ влиянието на сжщитѣ заблудения, подъ влиянието на каквито се създадохъ и нашитѣ социалисти. Тия наши черковни писатели, ако бѣхъ погледнали на тоя въпросъ по трѣзво, пѣхъ да бждатъ убѣдени, че Църквата — ние говоримъ за Общата Православна Съборна Църква, — основана отъ Спасителя, утвърдена отъ Свв. Апостоли и устроена богодѣхновено отъ Свв. Църковни Отци на Свв. Църковни вселенски събори, въ своитѣ догми и



тайнства е тъй устроена, щото въ Нея е прѣдвидено всичко нужно, както за спасението на душата, тъй и за здравието на тѣлото — както се бѣ произнесълъ д-ръ Пяковски, и въ Нея нѣма нищо излишно, нищо врѣдно въ своитѣ догми и съ своитѣ тайнства. Църквата води: и къмъ вѣчно блаженство, и къмъ земенъ щастливъ сѣмеенъ и общественъ животъ. Прочее, не църквата съ своето учение, съ своето устроение има нужда отъ прѣустройство, или реформиране — а самото общество. Туй общество паднало подъ влиянието на днешнитѣ нови идеи и мисли, си създадо и създава нужди не само не полезни, нѣ и врѣдителни, — и слѣдователно, то трѣбва да се прѣустрои въ смисълъ на въздържаностъ и цѣломъдрие, и да се упъти въ правия пѣтъ, който му сочи Църквата; самото общество трѣбва да прѣустрои своя животъ: и сѣмеенъ, и общественъ на и политически, съгласно учението на Църквата и нейнитѣ установления. Нашитѣ църковни писатели, които намиратъ нужда отъ едно прѣобразование въ Църквата много по-голъма полза бихъ принели на сѣщето общество, ако бѣхъ посочили, не на нѣкакви мними и несѣществующи несвоеврѣменности въ установленията на Църквата, наречени отъ тѣхъ „убийственъ формализмъ“ — а на истинскитѣ и дѣйствителни отклонения на съврѣменото общество, отъ тия установления на Църквата, което отклонение е докарало сегашния нравственъ упадѣкъ, физическитѣ недѣзи и економическитѣ теглила и сградания, на които сме зрители. И какви сѣ нуждитѣ на съврѣмения животъ, какво иска съврѣменото „ново“ младо поколение.

Неотдавна единъ „популяренъ“ (за единъ нашъ духовно-църковенъ писател) професоръ бѣ изложилъ своето искание и то въ духовното списание, редактирано отъ сѣщия писател относително тайнството на Църквата, брака. Той — професора иска отмѣняването задължителния църковенъ бракъ и въвежданieto на гражданския бракъ. А защо? Дали доказа прѣимуществата на тоя послѣдния прѣдъ църковния; дали изложи мотиви, по които да се види, че гражданскиятъ бракъ ще издигне сѣмейството нравствено, ще внесе въ сѣмейния животъ щастие, ще помогне на доброто възпитание на дѣцата, ще умножи населението и пр.?

Не; мотивитѣ, по които той иска въвежданieto на гражданския бракъ сѣ — че той е *libre penseur* т. е. безъ вѣра и непризнава никакъвъ Богъ и слѣдователно туй иска за своя кефъ нареченъ съвѣсть.

И туй се иска въ насъ, когато въ Западна Европа, къдѣто е въведенъ отдавна гражданския бракъ, биятъ трѣвога срѣщу тоя бракъ, на който всичкитѣ прѣлести се видѣхъ въ безбройнитѣ разтрѣгвания брач-

ни, осиротѣли и оставени на произвола на сѣдбата отъ такива разтрѣгвания дѣца, въ депопуляцията на нацията, въ огромното прогресирание на проститутството, и отъ него произтекающа развала, която съсипва нацията и изражда поколенията.

Нѣкои сѣщо такива *libre-penseurs* въ насъ искатъ прѣмахванието на тайнствата църковни: причащението и кръщението, защото тѣ били разпространители на инфекциознитѣ болѣсти, като не могатъ за подкрѣпление на тия свои походи да прѣдставятъ никакви данни и доказателства; тѣ забравятъ, че цѣлия християнски свѣтъ се причестявалъ и кръщавалъ вече цѣли двадесетъ вѣка и не е билъ заразяванъ чрѣзъ тия тайнства отъ никакви болѣсти. Инфекциознитѣ болѣсти се разпространяватъ, не чрѣзъ тайнствата или обрядитѣ църковни, а чрѣзъ гнѣснитѣ развратни вертени и чрѣзъ нашия нехристиянски и нечерковенъ животъ.

Други отъ сѣщитѣ *libres penseurs* се опѣчаватъ и срѣщу тайнството църковно „Изповѣдание“, като не сѣ въ положение да вникнатъ и усѣтятъ, колко велико утѣшение то влива въ душата на разкаяния и изповѣдалия се грѣшникъ.

Всичкитѣ тия и много други искания сѣ искания на младото поколение — искания, които сѣ станали нужда за *libres penseurs*; да ги удовлетвори ли Църквата? Да прѣмахне ли тия тайнства?

Не; ние не искаме да се прѣмахнатъ никакви тайнства. Тогава, ако не искате прѣмахванието на църковнитѣ тайнства, защо печатате въ своитѣ списания статии на подобни *libres penseurs*, които искатъ прѣмахванието на тайнствата?

А какво искате друго?

Искаме: епископитѣ да бѣдѣтъ женени, свещеницитѣ да се женятъ втори пѣтъ, днешнитѣ църковни обреди и служби да се прѣустроятъ, като се съкратятъ и видоизмѣнятъ; искаме да се прѣмахне иночеството; Всичко това не съставлява, ни тайнство ни догматъ, а принадлежи въ областта на канонитѣ, които подлежатъ на измѣнения споредъ нуждитѣ на живата църква Божия — вѣрующитѣ. Писателитѣ черковни, които искатъ тия измѣнения, прѣдполагаме, сѣ всички богослави дори и академици; слѣдва, тѣ знаятъ, че въ канонитѣ има прѣдѣлъ, до който може да дѣйствува всѣка помѣстна църква споредъ нуждитѣ на вѣрующитѣ, нѣ има канони, които стоятъ оттаткъ прѣдѣла и никой освѣнъ Вселенската Църква, не може да прѣмине безъ нарушение на единството на Църквата. Отъ положенитѣ искания, които ние формулираме има такива, които Св. Българска Църква не може да удовлетвори, защото тѣ сѣ въ областта на ония искания, които лѣжатъ въ компетентността на Все-



ленската Църква. Такива въпроси, които може Българската Църква да рѣши сама, безъ да се наруши и най-малко единството ѝ съ Вселенската Православна Църква, Тя е рѣшила и рѣшава. Така на пр. въпроса за четвъртия бракъ на млади людие останали вдовци съ малки дѣца — Църквата е разрѣшила, като е имала прѣдъ видъ благого на Църквата и благочестието. И за туй свое рѣшение Българската Църква въ лицето на Св. Синодъ не е била подканяна отъ никого, а само и единствено отъ съзнание, че туй разпореждане ще послужи за съзидание на Църквата и благочестието.

Исканията слѣдователно, които се налагатъ на Българската Църква отъ тия черковни писатели, като стоятъ внѣ отъ нейната компетентностъ не ще могатъ да бждатъ, ни разглеждани, ни рѣшени. Не трѣбва да се забравя отъ никого, още и това, че нашата Църква за сега по причини извѣстни всѣкому се намира въ едно положение, което ѝ диктува да дѣйствува осторожно и много прѣдпазливо. За да се види грамадната деликатностъ, въ която се намира нашата Църква, ще посочимъ само единъ примѣръ. Вѣнкашното облекло на духовенството съставлява такъвъ лекъ и маловаженъ въпросъ, щото всѣка отдѣлна помѣстна Църква може да го рѣшава самостоятелно безъ никакъвъ страхъ за нарушение единството на Църквата; и както се знае облеклото на духовенството въ всичкитѣ православни помѣстни Църкви не е еднакво. Ето тоя въпросъ толко маловаженъ, който не засѣга никакви канони — Св. Българска Църква не смѣе, не да рѣши, нѣ дори и да зачекне поради своето деликатно положение. Наведохме тоя примѣръ, за да видятъ всички, колко ненавременно се подигатъ въ насъ въпроси, и се иска тѣхното разрѣшение отъ Св. Синодъ въ смисълъ на желанията на нѣколко души въ насъ черковни писатели. Ние твърдо вѣрваме, че и самитѣ тия писатели дълбоко сж убѣдени въ това, че Св. Българска Църква не може да рѣши тия въпроси, че тѣ не сж наврѣмешни тѣ знаятъ туй много добрѣ, нѣ подигатъ тия и тѣмъ подобни въпроси само да внасятъ вълнение, да дигатъ шумъ и да сѣятъ съблазнь. Тѣ сж далече отъ добросъвѣстностъ и доброжелателство, а туй се вижда по жлъчността и злобостъта, съ които сж пропиту тѣхнитѣ всички статии, и по надутостъта и високомѣрието на тона и стила, съ което пишатъ и излагатъ своитѣ мнѣния. Ако имаше и капка искреностъ и доброжелателство въ тѣхнитѣ намѣрения и начинания, тѣ щѣхъ да съзрятъ многото и прѣмногo други въпроси на грамадени въ нашия общественъ, държавенъ и черковно-училищенъ животъ, които очекватъ неотлагателно вѣщо и искрено перо и рѣчка за разисква-

ние и разглеждане. Не; въ всичкитѣ имъ статии и желания вѣе недоброжелание. А туй произлиза пакъ отъ сжщия источникъ: високомѣрие, липса на скромностъ въ само мнѣнието и прѣголъмо самооболщение за своето достойнство. Ние много съжеляваме, че тия черковни писатели, млади и многообѣщавающи още, сж трѣгнали по широкия пѣтъ, който безъ друго ще ги прѣведе прѣзъ широката вратница на погибельта духовна, защото и така въ насъ ревностни и прѣдани на Църквата писатели не сж въ изобилие, и бихме се радвали много, ако се опомнѣха прѣди да прѣминатъ прѣзъ вратницата на падението, както направи единъ протоиерей, който, обладанъ отъ високомѣрие и високо самомнѣние за своята ученостъ и достойнство, турна своето мнимо знание и своята мнима опитностъ по-горѣ отъ истинското знание и отъ доказаната опитностъ на такива побѣлѣли и украсени съ черковно-догматически познания и достойнство, Отци и архиереи, каквито сж Св. Синодални Отци и покойния архиерей Натанайлъ, и, като остана глухъ прѣдъ тѣхнитѣ увѣщания и съвѣтъ, падна въ долината на духовната погибель, подобно на всичкитѣ отпаднали отъ Църквата заблудени отъ своето самомнѣние, отъ своя егоизмъ реформатори и лжеучители.

Св. българската Църква, съ своитѣ архиереи, свещеници, свещеноиноци и иноци и съ цѣлия православно и благочестивъ български народъ чрѣзъ благодатъта на Св. Духа, и молитвитѣ на Своитѣ Светители и богоугодници ще съумѣе да запази драгоценното наслѣдство, прѣдадено ѝ отъ прѣдшественицитѣ Отци и пастири — чистотата на учението и благочестието въ народа и ще води, както и до сега народа, въ пѣтя на спасението душевно и въ пѣтя на неговото културно развитие, като ще внася въ своята дѣлателностъ само такива прѣобразования, които нѣма да скѣсатъ единството ѝ съ Вселенската Православна Църква и които ще послужатъ за съзидание и за благого на Църквата, на духовенството и народа.

Ние канимъ всичкитѣ свещеници, свещеноиноци и иноци, както и всички благочестиви християни да се пазятъ отъ съблазнитѣ да се неподаватъ на примамливитѣ лжеучения, които тѣй изобилно се сѣятъ отъ нѣкое врѣме на самъ отъ нѣкои наши черковни млади писатели. Нека отбѣгватъ отъ тѣхнитѣ проповѣди и нека иматъ вѣра, че Св. Синодъ който е отговоренъ прѣдъ Бога, прѣдъ Църквата, прѣдъ Историята и Народа и който се съставлява отъ побѣлѣли Отци и архиереи, прѣминали прѣзъ дългогодишенъ духовенъ и черковенъ подвигъ и украсени съ знание и многогодишна опитностъ, ще знаятъ много по-добрѣ кога и какво трѣбва



да се направи, както спомъгнахме и по-горѣ, за съзидание на Църквата и благочестието и за благо на духовенството и народа.

### Навъяни мисли.

Докато мнозинството от българските учители се мъчи да изтика извън училищата прѣподаването на Законъ Божи, който ужъ спъвалъ правилното възпитание на чедата ни, нѣколцина ревнители за истинския напредък на училищното дѣло изнесоха прѣдъ общественния погледъ редъ училищни недъзи и, за чудо, намѣриха нхната причина въ нравствената развала и религиозния опадъкъ на ученицитѣ. Ала тѣзи печални разкрития и грозни изобличения засѣгатъ само недостатъцитѣ на мъжкитѣ училища; за дѣвическитѣ училища никой нищо не продумва. Това интересно обстоятелство трѣбва да се тълкува двойко: или че дѣвическата школа стои въ висотата на своето призвание, или же корупцията въ дѣвическитѣ училища е достигнала голѣми размѣри, то ние се срамуваме да погледнемъ злото право въ лицето. Като имаме прѣдвидъ възмутителнитѣ факти извън училищния животъ, както отъ врѣме наврѣме се разгласяватъ, ние сме наклонни да приемемъ второто прѣдположение. Много причини ни заставятъ да смѣтаме недъжитѣ на дѣвическитѣ училища по-голѣми и по-заплашителни отъ недостатъцитѣ на мъжкитѣ учебни завѣдения. Развратътъ, пороцитѣ и нравствената поквара сж дълбоко загнездени между ученицитѣ, обаче ние умишлено закриваме очите си прѣдъ тѣхъ, за да не видимъ опорочени нашитѣ възгледи за женското възпитание и образование. Несъмнѣно е, че българскитѣ дѣвически училища се намиратъ въ окаяно положение, което се дължи на нашата калпава училищна политика. Отъ редъ години насамъ тая политика отива въ противорѣчие съ елементарнитѣ изисквания за възпитанието на момичетата, и, благодарение на това, дѣвическитѣ училища сж станали фабрики за некдърни жени и недостойни майки. Врѣме е вече да развѣдримъ помрачената атмосфера на дѣвическитѣ училища и да осѣдимъ наслѣдницитѣ на безразсѣдната ни училищна политика.

Главниятъ недѣгъ на училищното възпитание на жената се състои въ неговитѣ криви насоки: дѣвическото училище се грижи повече да изкара „учени“ момичета, отколкото да възпита истински майки. Като игнорира главното назначение на жената, училището се стреми да я отклонивъ въ чужди сфери, да ѝ натрапи противоестествени длъжности. Природата е отредила за жената свята длъжностъ — да продължава човѣшкия родъ. И доскоро сѣмейното и училищното възпитание подготвяше жената за тази длъжностъ, но въ деветнайсетия вѣкъ така нарѣчениятъ „женски въпросъ“ направи корененъ прѣвратъ въ възледитѣ на хората. Човѣкътъ се опита да надмине съ немощния си умъ твореца и провъзгласи за неизблемъ принципъ еднаквостта на умственитѣ стремежи между мъжа и жената. Даже намѣри се учениятъ Мечниковъ, който прокобавяше на човѣчеството ще се прѣвърне въ мравешко или пчелно общество, дѣто само отбранитѣ индивиди ще възпроизвеждатъ поколѣния, а

останалитѣ (и мъже и жени) ще работятъ. Тия смѣли възгледи, ще си останатъ безнадеждни очаквания, а Мечниковитѣ пророкувания — утѣшателни блѣнове, ако заблуденото общество не приложи на практика тѣхната пагубна тенденция. Зе се мина дълго врѣме и новиятъ типъ женски училища създадоха жени, които прѣдложиха услугитѣ си въ всички страни на обществената дѣйностъ. Днеска имаме учени жени, знаменити лѣкарки, акуратни търговки, па и елегантни адвокатки, но добри майки и истински християнки нѣмама. Този печаленъ фактъ стрѣска вече нѣкои разсѣдливи люде на западъ и тѣ казватъ: „Не стига дѣто аномалнитѣ економични отношения разнебитватъ семейството и заробватъ бѣднитѣ майки въ фабрицитѣ, ами и ние, съ глупавитѣ си учения, отбиваме жената отъ правия пътъ. Нека се върнемъ къмъ старото, да отидемъ назадъ!“ но тъкмо когато се произнасятъ тия праведни думи, българскитѣ министри приравняватъ дѣвическитѣ училища къмъ мъжкитѣ, отварятъ нашироко прѣдъ дѣвицитѣ вратата на „вишата наука“ и прибиратъ въ университетската сграда стотини бѣдещи обществени служителки. И тѣмъ български дѣвици, които днесъ, заедно съ духовната наслада отъ науката, сж изложени постоянно прѣдъ изкушението на порока, утрѣ ще бѣдатъ, можеби, съвѣстни дѣйци, но лоши майки. „Нѣмаме харни майки!“ ще речатъ бѣдещитѣ мислители, дълбоко разочеровани отъ прѣлеститѣ на днешното женско образование, и неволно ще прокълнятъ насъ — съврѣмненцитѣ. Ето защо намъ прѣдстои важна цѣль: да избѣгнемъ бѣдещитѣ злини, като посочимъ женското възпитание къмъ истински пътъ.

Рѣшимъ ли се на такава постѣпка, не бива да се тревожимъ нито отъ недомисленитѣ протести, нито отъ лукавитѣ одумки на разни „социали“ педагози, за които човѣшката личностъ е изгубила отколѣ значението си. За насъ трѣбва да си останатъ голи и приказкитѣ на овѣзи словоохотници, които изпѣха „лебедната пѣснь на жената и сѣмейството“ Зашто животътъ ни учи другоаче. Той говори: „Вие развалите сѣмейството, откъсваше майката отъ дѣтето, но азъ ви давамъ пороцитѣ, обричамъ ви израждането, което ще направи човѣка най-нещастната тваръ на земята и горко въплъщение на злото. „Така прѣдрича живота, и неговиятъ гласъ трѣбва да замисля всѣкого, който ради за усъвършенствуването на личността и обществото. Жената и сѣмейството сж били открай врѣме фактори за нравственото повдигане на човѣка, такива ще останатъ и за въ бѣдеще, въпрѣки утопитѣ и мѣдроститѣ на халтавитѣ умове.

Казахме и ще повторимъ пакъ, че нашитѣ дѣвически училища даватъ лъжливо възпитание на българскитѣ дѣвици. Разгърнете програмата на тия училища и вие ще останете смаяни отъ „науката“, съ която се пълнятъ умоветѣ на дѣвицитѣ. Тѣхъ ги запознаватъ съ направата на вселената, скрититѣ тайни на природата и природнитѣ закони; описватъ имъ народитѣ, що насе лватъ най-затѣнтенитѣ краища на земята; разпиратъ имъ за причинитѣ на историческитѣ събития, прѣтрупватъ ги съ всѣкакви имена, цифри и формули, но нито думица не имъ казватъ за благородната и йчинска длъжностъ, за високото призвание на жената, като носителка на своята обичъ и християнска правда въ жи-



вота. Всички тия знания сж малко интересни за моминския умъ, който, изкуствено отблъснатъ отъ належашитѣ му помисли, витае изъ облацитѣ, за да падне въ гнета на разалата. Нашитѣ училища изпраща въ живота дѣвици, които сж нажитени съ много ненуждни знания, но готови да рухнатъ още при първата срѣща съ людската жестокостъ и неправда. Освѣнъ това, като отчуждава възпитаницитѣ си отъ прѣкото имъ назначение, училището ги праща да учатъ и другитѣ, какъ да отбѣгватъ отъ длъжноститѣ си. Съ други думи казано, днешнитѣ учители сж неспособни да стопляватъ сърдцата, като имъ вдѣхвватъ гореща любовъ къмъ людетѣ и свѣтла вѣра въ бъдещето. А щомъ училището не може да даде свѣтли възпитателки и добри майки, то изгубва довѣрието на обществото. Рано или късно послѣдното ще поиска да го прѣобразува и постави на здрави начала. Обстоятелствата, които прѣживяваме, диктуватъ училищната реформа като належаща. Тая реформа прѣдлага прогарването на слѣднитѣ принципи.

Дѣвическитѣ училища трѣбва да подготвятъ жената изключително за прѣвата ѣ длъжностъ като майка. За тази цѣль трѣбва да се прѣработи програмата, като се изоставятъ всички тѣзи науки, които само обрѣмняватъ ума на жената, безъ да затвърдяватъ характера ѣ, да възпитаватъ въ нея любяще майчино сърдце. Въ програмата трѣбва да се даде прѣднина главно на религиозното възпитание, което е слабо застъпено въ днешнитѣ дѣвически училища. Само христоролюбивата жена може да възпита добри граждани, които да залѣгатъ за благо на ближния си. Върху тоя въпросъ може да се приказва на пространо, обаче ние се заговоряваме и съ тѣзи кжси бѣлѣжки. Безвѣрието тласка човѣчеството къмъ злото, а религиозното свѣстяване ще го възроди и упшти къмъ спасение. По своята натура жената е порелигиозна отъ мъжа, затова ней се пада да влѣе новата религиозна струя въ живота. Нека училището я приготви за този велика роль, нека жената излиза изъ школата способна да озари живота съ свѣтлото Спасителско учение! Защото само, тогава тя ще бжде прѣврасно създание, достойно за пѣснитѣ на поета и удивлението на мъдреца.

Измѣняването на програмата влѣче подирѣ си и подобрѣнието на учителския персоналъ. Ние загатваме тоя въпросъ, но се свѣнуваме да посочимъ въ чии рѣцѣ е новѣрено днесъ възпитанието на българскитѣ дѣвици. Женскитѣ училища не трѣбва да бждатъ прибѣжище за скѣдоумни хлапаца, вѣтрогонни развратници, анархистуещи лѣнивци и всевъзможни некадърници. Тѣзи разсадници на женски добродѣтели изискватъ възпитатели, които разбиратъ своята тежка отговорностъ и цѣнятъ важното назначение на жената. Добри дѣвически училища сж истински учители — ето искането, което трѣбва да обоснове училищната реформа. Постигнемъ ли това искание, ние можемъ да бждемъ увѣрени какво училищната политика застава на разумно становище, отдѣто ще трѣгне къмъ плодотворна работа за прогреса на обществото.

Но има ли у насъ кой да чуе това? Ще проникне ли тая истина въ мъгливитѣ умове на нашитѣ педагози, ще развълнува ли сърдцата на българскитѣ майки и бащи?

*П. Кузевъ*

## Белетристика.

### Фабиола или староврѣмекитѣ християни.

(Продължение отъ бр. 44).

Панкратий станалъ. Прѣдъ него се разтворила вратата, и той влѣзалъ въ оградата. Слугитѣ извадили на площада клѣтката съ звѣра и отворили. Пантерата изкочила отъ клѣтвата и отъ радостъ, че я пуснали — наченала да се тракала по земята, като младо котенце. Послѣ се обърнала и видѣла Панкратия. Той стоялъ съ кръстосани на гърдитѣ рѣцѣ и не я глѣдалъ. Пантерата обиколила около него, снишила се, почти лнегнала на земята и, като не сводила отъ него, страшнитѣ очи тихо припѣззела до него, като си загрибала съ ногтитѣ си пѣсѣка. Изведнажъ тя още по-вече се снишила и, като мълния, се хвърлила на Панкратия на врата.

Народътъ трѣпналъ и замръзналъ на мѣстото си. Панкратий полѣтѣлъ и кръвта бликнала изъ гърлото му.

— Простете . . . умирамъ — казалъ той и падналъ на земята.

#### X.

На този празникъ била и Фабиола. Тя сега знаела почти всичкитѣ християни, които били тука убити мъченически, считала ги за добри човѣци и дошла за послѣденъ пътъ да погледа и да се прости съ тѣхъ. Прѣзъ всичко врѣме, до като мъчели християнитѣ, Фабиола сѣдѣла и мълчала, като си стиснала забитѣ и блѣдна, като смъртъ. По-напрѣдъ тя често присѣствувала на тѣзи празници и заедно съ всичкитѣ се веселили и гледала, какъ умирали християнитѣ; по-напрѣдъ тя считала християнитѣ за злодѣи и смѣтала че е добро, дѣто ги убиватъ. Сега тя знаела християнитѣ и знаела, че тѣ сж добри човѣци. Тя гледала, какъ тѣ се мъчатъ и какъ били спокойни, и никакъ неможела да разбере, защо ги мъчатъ. Тя чувствувала, че тукъ човѣцитѣ правятъ нѣщо лошо, отвратително; тя искала да извика, да ги спрѣ, да каже, че всичко това никакъ не е весело, а много страшно и лошо, но тя нѣмала сила за това. Слѣдъ смъртъта на Панкратия тя станала и, като политала като пияна, отишла си. Въ кжщи ней станало по-леко, тя се заговорила въ стаята и не пушала никого при себе си. освѣнъ Сира. Прѣдъ очитѣ ѣ билъ се Панкратий, както стоялъ съ кръстосани рѣцѣ, и спокойнитѣ му, свѣтли очи, страшната му смъртъ, и защо човѣцитѣ правятъ толкова зло? — питала тя себе си. Кому трѣбва това? Нима тѣ ще бждатъ пощастливи отъ това? Но за напрѣдъ тя имала да изгуби още много скжпи и любими човѣци; въ числото имъ билъ и Севастиянъ.

На другия день императорътъ заповѣдалъ да повикатъ при него бившия му любимецъ и мислѣлъ първомъ ласкаво, а послѣ съ заплашвания да го накара да се отрече отъ християнството. Той се надѣвалъ, че Севастиянъ ще промѣни мнѣние. А когато се убѣдилъ, че старанията му отиватъ на вѣтъръ, той страшно се разсърдилъ и заповѣдалъ на приближенитѣ си сжди да измислятъ за Севастияна особена мъчителна смъртъ. „Моятъ любимецъ заслужа особена милостъ, нека смъртъта му да нѣма равна на себе си!“ извикалъ императора съ зла усмивка.



Дошелъ деньтъ за наказанието на Севастиянъ.

Извели го на площада, съблекли го голъ и го вързали у стълба. Срѣщу него наредили нѣколко войници, на които било заповѣдано по рѣдъ единъ слѣдъ други да пращатъ и забиватъ въ тѣлото на Севастиянъ стрѣли. Смъртта настъпвала бавно, и за това мъката била ужасна. При всичко това, Севастиянъ дълго врѣме билъ въ пълна паметъ. Усмивката не се махвала отъ устата му, която шепнела по нѣкога думитѣ на Христа, който се молилъ за прошка на мжчителитѣ си. Но малко-по-малко тѣлото му отслабнало, и той, като запъшкалъ, срушилъ се и увисналъ по вжжетата безъ чувства. Окървавеното му тѣло още дълго врѣме било обстрѣлвано отъ войницитѣ и, най-послѣ, когато цѣлото било унижено съ стрѣли, оставено било тамъ да го ядатъ кучетата и да го кълатъ врапитѣ.

Прѣзъ нощта на площада отишли двѣ жени, завити съ покривала, и, ррижливо като обвини тѣлото на мъченика, занесли го къмъ християнскитѣ гробища. Това били Фабиола и Сира.

Всички тѣзи кървави жестокости силно подѣйствуваха на Фабиола.

Тежко ѝ било да прѣнася всичко, но затова тя повече и повече чувствувала влечение къмъ Христа, за когото съ радостъ загивали най-добритѣ човѣци. Цѣлиятъ ѝ понапрѣшенъ животъ ѝ опротивѣлъ. Тя по цѣли дни сѣдѣла сама, никадѣ не ходѣла, нищо не говорѣла и нищо не правѣла. Само за еднотѣщо мислѣла: „Защо ли мъчатъ добритѣ човѣци, когато тѣ никому не правятъ зло? За това ли, че християнитѣ съ работа показвали, какъ трѣбва да се живѣе и съ това смущавали съвѣстѣта на езичницитѣ? Да, тѣй е. Отъ гдѣ да зема сила, да заживѣя и азъ тѣй? Тѣй да живѣя, както съмъ живѣла понапрѣдъ, не мога, а да живѣя като християнитѣ, нѣмамъ сила. Какво да се прави сега?“

Веднажъ, когато Фабиола сѣдѣла умислена, тя си наумила за Агнеса. Тя я обичала много и знаела, че Агнеса имала добро сърдце. „Нека отида при нея, тя дали не ще ми помогне?“ Когато тя се тъкмела да трѣгне, въ спалнята влѣзла Сира и ѝ подала записка отъ Агнеса. Агнеса писала, че я уловили и сега е затворена въ тъмницата. Фабиола се уловила за главата. Тя пакъ си наумила за смъртта на християнитѣ. „Сиромашка ти, моя гължице, и съ тебе ще бѣде същото. Какво си направила? За какво всичко това? Фабиола паднала на колѣна и горчиво заплакала. „Господи зашто това? — Какво е направила? — шепнѣла тя и плакала. И до като тя питала „защо?“ станало и по леко, тя се успокоила и дори като че разбрала зашто?“

„Нека бѣде тѣй, както ти искашъ.“ — помислила си тя и отишла въ тъмницата при Агнеса.

Когато се видѣли, тѣ се пригърнали и заплакали. Фабиола плакала отъ скърбъ, а Агнеса плакала отъ радостъ, че видѣла Фабиола.

— Гължице моя, питала Фабиола, кажи ми, какъ се случи, та те уловиха? Какъ узнаха, че ти си християнка?

Агнеса се усмихнала.

— Нима не се вижда, кой е християнинъ, и кой не? Това не може да се скрие отъ човѣцитѣ, та и не трѣбва да се крие; ние живѣемъ за това, за да показ-

ваме съ дѣлата си, какъ трѣбва да се живѣе, а работитѣ си не можемъ укрити, тѣ винаги сѣ наявѣ.

— А кой е донесълъ за тебе?

— Фулвий.

— Какъ той! извикала Фабиола. И ти можешъ спокойно да говоришъ за него? Ахъ, Агнесо, гдѣ се зема у васъ сила, за да обичате човѣцитѣ, които ва погубватъ?

— Тази сила сама иде, щомъ разберешъ нашата вѣра и повѣрвашъ, че само въ нея се намѣрва щастие. А нашата вѣра не се състои въ това да се сърдишъ, а въ това, да обичашъ човѣцитѣ. Та нима е весело да се сърдишъ? науми си сама, нима ти бивашъ щастлива, когато се сърдишъ?

— Добрѣ, то е тѣй, но, при всичко това, какъ ще обичамъ злодѣя?

— Азъ обичамъ въ човѣка не злодѣй и не лошитѣ му дѣла, а духътъ Божи, ѝ азъ го желая, че той не знае, какво нѣщо е щастие.

— Гдѣ е духътъ Божи у него, когато той прави зло?

— За това го и жала, че той е забравилъ волята Божия и служи на злото. Но злото не може да земе върхъ въ човѣцитѣ, защото ние сме синове Божи, а не синове на злото. Винаги ще дойде врѣме, когато човѣкъ ще си науми за Бога, и тогава той ще побѣди въ себе си злото, и духътъ Божи ще се възвиси въ него. Това ние наричаме да се покаешъ.

— Добрѣ, Агнесо, но какъ да направишъ, за да се покаешъ?

— Трѣбва отъ душа да повѣрвашъ, че лошо си направила.

— Ето азъ разбрахъ, че лошо съмъ живѣла, и пакъ не зная какъ да живѣя. Зная само, че живота, както до сега съмъ живѣла, ми е омръзналъ. А да живѣя тѣй, както вие всички жтѣвете, мисля, не ще имамъ сила.

— Силата тѣй да се живѣе иде отъ любовта и жалостѣта къмъ човѣцитѣ. Богъ тѣй е направилъ човѣка, че той истина е щастливъ само тогава, когато обича и жали човѣцитѣ. Ако той изпълнява само прищевкитѣ си, то той бива щастливъ само за малко врѣме, а послѣ настъпватъ страданията и гризенията на съвѣстѣта. Съвѣстѣта не може да се излъже: рано ли, късно ли, тя ще се пробуди въ човѣка и тогава никакви опасности и трудности не могатъ я удържа. Вгледай се въ себе си, Фабиоло, и си науми, кога си бивала щастлива, и ти ще видишъ, че само тогава, си живѣла за другитѣ. Христосъ е казалъ за това. „Елате, благословенитѣ отъ Отца Моего, и наслѣдѣте царството Ми, защото вие ме обичахте и жалѣхте: Когато бѣхъ гладенъ вие ме нахранихте; когато бѣхъ страненъ вие ме прибрахте; въ тъмницата бѣхъ и вие дойдохте при Мене; защото всичко, което сте направили за моитѣ най-малки братя — то на мене сте го направили“. Ето ако и ти наченешъ да правишъ тѣй, и се случи, че ти, като мислишъ и като правишъ на човѣцитѣ добро забравишъ за себе си, то ще бѣдешъ щастлива въ онзи день, и ще бѣдешъ близко до Царството Небесно и до Христа. Не е трудно да живѣешъ за другитѣ, трѣбва само колкото се може по-малко да земешъ отъ човѣцитѣ и колкото се може по-много да имъ давашъ. Когато ти се поиска нѣщо лишно, свѣтско, науми си, какъ-



во е отговарялъ Христосъ на дявола въ пустинята, когато той Му предлагалъ всички земни царства. Той казалъ: „Не съ хлѣба само живѣе човѣкъ, но съ правдата Божия“. и за това трѣбва да служишъ и да се покланяшъ не на това, което иска плътта ти, а само на Бога“.

— Добръ Агнесо, азъ ще изпълня всичко, което ми казвашъ; мене и сега ми се чини, че това ще бѣде добръ.

— Христосъ да ти помага; знай, че съ Него ти никога нѣма да загинешъ.

Фабиола запитала:

— Кога ще те съдятъ?

— Утрѣ.

— Какъ тѣй скоро?

— Е, какво се тѣй уплаши? какво нѣщо има тукъ?

— Та това е смъртъ.

— А какво нѣщо е смъртъта? Смъртъ се нарича онова, че духътъ отива тамъ, отъ гдѣто е дошелъ, а къдѣ — ние не виждаме, защото духътъ може само да се знае, да се разумѣва, да се живѣе съ него. Това ние наричаме смъртъ. Смъртъта за насъ е само въ плътта, а въ духа нѣма смъртъ; духътъ е животъ. Нима е страшно да знаешъ смъртъта? Животътъ е благо, което иде отъ Оногова, който е началото на началата, който е веченъ, като врѣмето. Ние живѣемъ чрѣзъ Оногова, който е началото на живота, който е толкова великъ, щото никога не може да се проникне. Ние сме живи чрѣзъ това, за което нѣма смъртъ; значи и за насъ нѣма смъртъ. Тя е само за плътта. Плътта е нищо, духътъ е всичко.

Фабиола мълчала и плакала. Тя гледала на свѣтлото лице на Агнеса, на блѣстящицѣ ѝ отъ сълзитѣ очи, и ѝ ставало се по-свѣтло, се по-радостно на душата. Тя паднала прѣдъ нея на колѣни и ѝ цалувала рждѣтѣ.

— Агнесо, ти си свѣта! Ти нѣма да умрѣшъ никога за мене. Душата ти ще бѣде винаги съ мене! Ти ми показа Христовата свѣтлина.

(слѣдва)

## Изъ допискитѣ ни.

Отъ с Островъ, Раховска околия, единъ пътникъ благочестивъ християнинъ ни пише, че тамошния учителъ въ основното училище, Панталей Коцовъ, свършилъ Ломското педагогическо училище отъ редъ години като се борилъ срѣщу Църквата и Вѣрата, намѣсто порицание получавалъ насдрчение и благоволение. Види се, тоя младъ богоборецъ, опоненъ отъ туй благоволение на висшето си началство защото го оставило за всѣгдашенъ учителъ въ с. Островъ, макаръ че селенитѣ искали друго, най-накрай увѣнчалъ своята усителска и просвѣтителска кариера съ единъ нечуванъ скандалъ. Слѣдъ дописника „пътникъ“, на когото оставаме всичката отговорностъ за съобщенията, тоя учителъ облъстилъ своята ученичка и още сродница Мария Петръ Митка Кюновска отъ което облъстение тя е днеска брѣмена и за туй злосторничество вече била завѣдено дѣло въ надлѣжния прокурорски паркетъ. При все това, макаръ че

дѣлото население е възмутено и много родители вече си спрѣли дѣцата отъ училище, надлѣжната инспекция го държи на пукъ на туй народно негодувание.

Б. Р. Тия свѣдѣния дадохме на пълната отговорностъ на дописника. При това не можемъ да не обърнемъ вниманието на Г. Министра на Народното Просвѣщение, за да провѣри тия свѣдения и уврѣме отстраня речения учителъ, за да се избѣгнатъ нежелателни стѣлковения между народа и училищнитѣ тамъ власти.

## ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЪ.

### Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

† Пелагонийский Митрополитъ Григорий На 4 того скоропостижно въ Битоля се е прѣдставилъ о Господъ Негово Високопрѣвосвещенство Св. Пелагонийский Митрополитъ господинъ г-нъ Григорий.

Веднага, слѣдъ получаване на скръбната вѣстъ, въ тукашната катедрална църква „св. Кралъ“ въ недѣля на 5 того е била отслужена панахида отъ Негово Високопрѣвосвещенство св. Софийский Митрополитъ г. г. Партений. По разпореданието на св. Синодъ, на 8 того е била отслужена панахида за приснопамятния архиерей въ всички градски църкви въ княжеството.

По тоя случай Св. Синодъ е изпратилъ до Негово Блаженство Екзарха Иосифа I въ Цариградъ слѣдующата телеграма:

„Св. Синодъ изслуша съ дълбока скръбъ вашата депеша и оная отъ Битоля за скоропостижната смъртъ на Високопрѣвосвещеннаго Пелагонийскаго Митрополита намъ възлюбленаго о Господъ брата приснопамятнаго Григория, и като следя общитѣ съболезнования за дѣто църквата ни се лиши така рано отъ полезна дѣятелностъ на тоя свой самоотверженъ служителъ, усердно моли Всемилостиваго Бога да упокои душата му въ селеніи праведнихъ. Разпоредание стана да се отслужатъ на 8 того по всичкитѣ градски църкви въ тукашнитѣ епархии парастаси за незабравимия покойникъ.

(под.) Митрополитъ Константинъ.

Негово Блаженство Екзарха е отговорилъ на Св. Синодъ съ слѣдната телеграма:

„Отъ душа благодаря на Св. Синодъ за братскитѣ съболезнования по случай блаженната кончина на възлюбения ни о Господъ братъ приснопамятнаго Григория. Тежка и незамѣнима е загубата за св. ни Църква, която толкова много се нуждае отъ ревности и самоотвержени служителя, като покойника.

(под.) Екзархъ Иосифъ.

И, наистина, тежка и незамѣнима е загубата съ смъртъта на покойния вече иерархъ. Особено въ сегашно врѣме, когато паството на Българската Църква въ вилаетитѣ е изложено на най-опасно църковно и политическо разхищение, когато всѣки свободо и безпрѣпятствено пристѣпя съ нечисти мисли и ужасни дѣяния, за да постави православния българинъ въ вилаетитѣ въ ново изпитание, въ ново изкушение — тъкмо въ това опасно и критическо врѣме българската ни Църква изгубва единъ отъ най-енергичнитѣ, дѣятелнитѣ и самоотверженитѣ свои иерарси. Блаженпочившиятъ Григорий бѣ именно пастиръ добръ и всекога буденъ. Всекога въ най-опаснитѣ минути, той оставаше на поста си, бранѣше духовното си стадо отъ разхищането на вълци опасни. И когато паството му, Православната Църква се нуждае още отъ дѣятелността му, кога всички полагаха още надежди на показаната негова ревностъ и самоотвержение, въ туй врѣме скоропостижно отлѣтява Високопрѣвосвещениятъ покойникъ.

Наистина, тежка загуба! Наистина, твърдѣ рано загубване на единъ самоотверженъ църковенъ и народенъ дѣятел! Въ дълбока скръбъ, св. ни църква оплаква тая загуба,



и моли Бога да упокои душата на Високопръосвещенния покойникъ въ селеніи праведникъ.

\* \* \*

Негово Високопръосвещенство св. Пелагонийский митрополитъ господинъ г-нъ Григорий е роденъ въ Стара-Загора прѣзъ 1853 год. Първоначалното образование е получилъ въ родния си градъ, дѣто послѣ свършването на класното училище е постъпилъ за учителъ въ едно отъ народнитѣ.

Прѣзъ 1874 година е билъ ржкоположенъ въ диаконски чинъ. Съ грижитѣ на Приснопамятия Доростолский и Червенский митрополитъ г. г. Григорий той е постъпилъ въ лѣсковската Духовна Семинария. Прѣзъ 1878 год. се е прѣмѣстилъ въ Одеската Духовна Семинария, която завършилъ 1881 година. Въ тая година той се завърналъ въ България и билъ назначенъ за учителъ въ Петро-Павловската Духовна Семинария.

Прѣзъ 1885 година той отново замива за Русия, за да завърши богословското си образование. Постъпва въ Московската Духовна Академия, която и, съ успѣхъ завършва.

Слѣдъ завръщането си въ България той е билъ произведенъ въ архимандитски чинъ и назначенъ отъ св. Екзархия за прѣдседателъ на Солунската община. Въ края на 1890 година е билъ ржкоположенъ за епископъ съ титлата блаженградский.

Прѣзъ 1891 година той е заемъ Охридската епископска катедра, а отъ 1897 год. до сега е заемалъ тая на Пелагонийската епархия.

**„Въ какъвъ духъ да се възпитава нашата младежъ“.** Въ тържественото засѣданіе на сдруженитѣ гимназиални учители, което стана на 8 тогъ въ голѣмия салонъ на „Славянската Весѣда“, учителътъ г-нъ Н. Бозовъ държа една твърдъ наврѣменна и интересна сказка на темата „Въ какъвъ духъ да се възпитава нашата младежъ“.

Сказчикътъ посочи, че за покварата у нашата учаща се младежъ еднакъ сж виновати учителитѣ, сѣмейството и висшата училищна власть. На правилното и истинско възпитание малко се обръща внимание отъ всичкитѣ тия фактори.

Г-нъ Бозовъ изповѣда, че единката нравствена всемирна Сила, прѣдъ Която и той, като естественикъ, благоговѣе, и Която трѣбва да стои въ центра на възпитанието и въ училището — е Божията Сила, Богъ. Ето защо, компанията която прѣди нѣколко години бѣ поведена отъ нѣкои отъ нашитѣ народни учители противъ Закона Божий, сказчикътъ смѣта за врѣдна. Законъ Божий трѣбва да си остане въ нашитѣ училища. Той трѣбва да бѣде единъ отъ централнитѣ прѣдмети въ възпитанието на нашата учаща се младежъ.

Г-нъ Бозовъ не пропусна да спомене още, че съвсѣмъ безпрѣдметенъ е страхътъ отъ нашето духовенство, отъ нѣкакъвъ клерикализъмъ у насъ. „Нашето духовенство, каза сказчикътъ, е съвсѣмъ различно отъ оноа на западъ. Нашето духовенство всѣкога е било отъ народа, съ народа и за народа. Съ една дума то е било *народно* духовенство.“

Ние не трѣбва да се боимъ отъ религиозното възпитание и отъ духовенството ни, а трѣбва да разберемъ великото значение на Закона Божий, да го всадимъ добръ въ душитѣ на младитѣ, и да гледаме да имаме едно образовано, истинско духовенство.

По-нататкъ сказчикътъ изтъкна, че нашата младежъ сега за сега напрвадно губи сили подиръ мъглявъ нѣкакъвъ идеализъмъ.

Ние имаме положителни свои, национални идеали. Тѣхъ не трѣбва да забравимъ. Дълга си първомъ трѣбва да изпълнимъ къмъ родилата ни родина. Въ нашитѣ училища възпитанието трѣбва да бѣде, затова, национално възпитание.

Накрай, сказчикътъ апелира къмъ сѣмейството училището и училищната власть, за да се занимава съ по-голѣмо внимание и вещина съ възпитателно дѣло на учащата се младежъ.

Ние не можемъ да не изкажемъ своята радостъ за тѣй трѣзвитѣ мисли на г-на Бозова по възпитанието на нашата младежъ. Радва ни особено обстоятелството, че и между нашето учителство захващатъ да зачестяватъ откровенитѣ и

свободни гласове за по-добро разбирано и водѣно възпитание. Религиозно-нравственото и националното възпитание сж солиднитѣ стълбове на възпитанието въ всичкитѣ културни страни. Тѣй трѣбва да бѣде и у насъ, ако най-послѣ трѣбва да вземемъ урокъ, че „мъглявиятъ идеализъмъ“ на нашитѣ младежи води къмъ грозна деморализация или отчаянъ материализъмъ.

Ние искаме да се надѣваме, че трѣзвитѣ мисли на г. Бозова по възпитанието на нашата учаща се младежъ се сподѣлятъ и отъ неговитѣ другари по работа. Не би било злѣ, ако тия мисли, по-систематизирани и по-обработени, се отпечататъ отъ учителското дружество на отдѣлна брошура, за да могатъ по-вече да се популяризиратъ или, изобщо, за да послужатъ за едно по-интисивно разчекване на тѣй важния въпросъ — дѣлото на възпитанието у нашата младежъ.

**Конгресътъ на еснафитѣ.** На 5-ий тогъ въ „Циркъ България“ се отвори VI-ия редовенъ конгресъ на сдруженитѣ у насъ еснафи. Тоя конгресъ тая година бѣ интересенъ особено поради изострилата се напослѣдъкъ борба на социалиститѣ противъ еснафството. Съгласно „теорията“ на социалиститѣ, трѣбва да се гледа дребното занаятчиство (еснафството) да пропада, за да се изострюватъ по тоя начинъ двѣтъ социални крайности бѣдността и богатството, „пролетариятъ“ и „капитализма“. Не отдавна у насъ пѣкъ се прие единъ законъ, който имаше за цѣлъ да поддържи, подигне нашето еснафство. Туй, значи, е противъ принциптѣ на социалиститѣ, и тѣ не захъснаха да се обявятъ съ всичкитѣ сили противъ закона за еснафитѣ. Писаха противъ него, правиха протестационни събрания, митинги и пр.

И еснафитѣ отъ своя страна не можаха да останатъ равнодушни прѣдъ тая насочена противъ тѣхъ дѣятелност на социалиститѣ. Вънъ отъ това, на еснафитѣ е вече доте нала социалистическата агитация между работницитѣ. Днесъ еснафинтъ особено въ по-голѣмитѣ градове, неможе да намѣри прѣдани, трудолюбиви, сговорчиви свои калфи и работници. Въ най-малкитѣ нѣща тия послѣднитѣ, като на пукъ на всѣка сговорностъ, излизатъ съ своитѣ не твърдѣ обмислени и не намѣстото си „социалистически“ искания. Всичко това, за голѣма скърбъ, въ недовѣрие между българскитѣ еснафи и работницитѣ. Атмосферата на прѣрекания и борба се вмѣкна и въ срѣдата на отъ вѣкове мирното и трудолюбиво българско еснафство.

Тазгодишниятъ конгресъ на еснафитѣ имаше главно за цѣлъ да се запази „законътъ за еснафитѣ“ отъ унищожителната агитация на социалиститѣ. По въпроса се взеха и надлежитѣ рѣшения. На конгреса се казаха много трѣзвитѣ и на мѣстото си мисли по пропагандата и дѣйността на социалиститѣ, по организацията на еснафството, по подсилването и модернизиранието на занаятитѣ и пр.

На 7-ий тогъ, послѣ закриване на конгреса (подиръ пладнѣ), делегатитѣ на конгреса при участието на едно голѣмо число столични занаятчи, индустриалци и търговци, на брой около 2,000 души, направиха една грандиозна, мирна и тиха манифестация. Участвуващитѣ отидоха прѣдъ народното събрание, дѣто депутацията на конгреса поднесе на прѣдседателя на народното събрание и на министра на търговията исканията на еснафитѣ.

Депутацията е била приета твърдѣ радушно и отъ прѣдседателя на народното събрание и отъ министра. Послѣдниятъ е обѣщаль на еснафитѣ да ги поддържи въ всичкитѣ имъ справедливи искания.

Малко по-късно устройха контра-демонстрация социалиститѣ. И тѣ сж се явили прѣдъ министра на търговията, който и тѣмъ обѣщаль справедливо отнасяне на държавата къмъ законнитѣ искания на работницитѣ.

Тукъ трѣбва да отбѣлѣжимъ, че когато 2,000-то еснафлии — арѣли, порядъчни, възрастни хора съ мирното и сериозно свое манифестиране правѣха на наблюдателя изрядно впечатление, — социалистическата контра-демонстрация, напротивъ, съ болшинството свои неустановени млади момци, прошарени съ дѣца и млади момичета, правѣше едно одручающе впечатление.

Още по-тъжно е впечатлението на наблюдателя, кога забѣлѣжи, че въ нашата страна на „респектирането“ на



конитѣ може да срѣдне хора съ издигнати таблици, на които стои написано: „Долу религията“, „Долу еснафския законъ“ и пр. и пр., както напирмѣрь това бѣше при контрадемонстрацията на социалиститѣ Човѣкъ неволно се запитва: дали въ нашата страна се, наистина, респектиратъ законитѣ, когато противъ самитѣ тѣхъ публично, безпрѣпятствено млади момци се провикватъ „долу“?! Врѣмена! Новѣ свѣтъ!

Както и да е, конгресътъ на еснафитѣ не можеше да не има своитѣ добри резултати. Вънъ отъ всичко друго, той ще спомогне поне за организирането на нашето еснафство, което организиране е тѣй важно въ сегашнитѣ врѣмена на организиране, особно пъкъ когато организирането на работницитѣ често пѣти се употрѣбва за стѣсипване на еснафлъжа. На всѣки случай, доброто организиране на еснафитѣ при работническата добра организация може да послужи за условие на по-правилно регулиране на еснафско-работническитѣ отношения и напрѣдѣкъ.

**Събрание на богослови.** На 5-ий того, въ недѣля, въ салона на свещеническото Духовно Братство имаше срѣща на богословитѣ съ висше образование, живуци въ София. Срѣщата бѣ посѣтена отъ около 10—15 души и имаше за цѣль да се размѣнятъ мисли по нѣкои богословски и религиозно-църковни въпроси. На срѣщата е било рѣшено да се четатъ реферати по тия въпроси и да станатъ послѣ това нужнитѣ разсуждения.

Насъ не може да не ни радва задружното събиране и работяне на нашитѣ богословски сили. Надѣваме се, че като добри познавачи на богословската наука и като люде съ достатѣчна житейска опитностъ, тѣ ще съумѣятъ да дойдатъ до трѣзви и наистина потрѣбни за религиозно-църковния ни животъ мисли и рѣшения, и че, най-послѣ, задружното размѣняване на мисли ще се послѣдва и отъ задружна дѣятелностъ за благо и успѣха на св. ни църква.

Тя именно сега се най-вече нуждае отъ работници добри, подготвени и трѣзви, които въ тия трудни врѣмена да могатъ съ любовъ и усърдие да ѝ послужатъ.

## Внѣшенъ отдѣлъ

### Французкото правителство, социализма и религията.

Въ радикалното министерство на Клемансо сега има двама министри социалисти. Тоя фактъ, макаръ и не твърдъ съгласенъ съ принципитѣ и тактиката на ортодоксалния социализъмъ, засилва крайния радикализъмъ на републиканскитѣ партии. Тѣй напирмѣрь, възгледитѣ на социализма прозиратъ въ рѣчитѣ и дѣлата на социалиститѣ министри, въ ония тѣхни рѣчи, въ които тѣ, като министри, говорятъ официално отъ името на правителството. Вече учреждаването на новото тѣй наречено „работническо“ министерство, портсфела на което се даде на социалиста Вивиани, се смѣтна отъ мнозина републиканци въ Франция за едно частично приложение на социалистическитѣ принципи.

По сжщия тоя въпросъ прѣди нѣколко деня въ Французския сенатъ, сенаторътъ Ламарцелъ е напалнапъ учреждаването на новото работническо министерство, защото, заключава отъ думитѣ на Вивиани, това е началото на редъ уредби, които водятъ къмъ социализъмъ, къмъ който не се числи нито болшинството отъ сената, нито министър-прѣседателътъ Клемансо. Когатъ Клемансо се признава за простъ радикалъ, Вивиани, неговиятъ министър, базира думитѣ и дѣлата си на колективистическа основа и макаръ да не е привърженикъ на насилническото раздѣляне на богатствата, то сѣ пакъ принципъ като принципъ поддържа. Ако Вивиани, казалъ Ламарцелъ, единъ день, при удобно врѣме, поиска, може да настоява за употрѣблението на силата въ реализиране на социалистическитѣ свои принципи.

Ламарцелъ е осъдилъ и атеистическитѣ възгледи на министра Вивиани, тѣй като обожаваниятъ отъ него колективизъмъ ще направи всичкитѣ люде бѣдни, а ще имъ отнеме единичката утѣха, която тѣ намиратъ въ религията.

Накрай Ламарцелъ заявилъ, че сждено по думитѣ на Вивиани, малко ще се намѣрятъ хора, които да могатъ да повѣрватъ на либералнитѣ думи на Бриана.

За изяснение на това послѣдното изявление на Ламарцелъя трѣбва да отбѣлѣжа, че Брианъ се числи къмъ сжщата група социалисти, наречена „парламентарни социалисти“, къмъ която принадлежи и Вивиани и бившиятъ министър-социалистъ Милеранъ; че Брианъ сега е министър на просвѣщенiето и наповѣданията, но се отличава съ по-спокоенъ, умѣренъ и трѣзвъ умъ и тактъ; и че, най-послѣ като министър на изповѣданията, напослѣдѣкъ той заяви въ французкия парламентъ, че законътъ за раздѣлата ще бѣде проведечъ, но спокойно, безъ насилия и съ всичкитѣ възможни отстъпки на вѣрующитѣ католици, за да не се нахѣрнява или прѣдизвиква тѣхното религиозно чувство. Тия думи на Бриана нѣкакъ не стоятъ въ съгласствие съ думитѣ на Вивиани по религиозния въпросъ въ Франция, и, за това, Ламарцелъ справедливо забѣлѣзва, че, сждено по Вивиани, мжчно може да се вѣрва на думитѣ на другаря му Бриана.

На думитѣ на Ламарцелъя е отговорилъ самъ Вивиани

Той казалъ, че взаимното довѣрие на министритѣ отъ единъ кабинетъ може да сжществува и при различieto въ възгледитѣ имъ. Министрътъ твърдо остава при своитѣ социалистически възгледи, и посочилъ на обстоятелството, че не единъ пѣтъ социалиститѣ и републиканцитѣ сж втрѣвли заедно, за да нанесатъ ударъ на общия врагъ. Вивиани извикалъ, „азъ съмъ социалистъ, а Клемансо не“!

Тука Клемансо прѣвжоналъ Вивиани съ думитѣ:

„Сжщо и азъ имамъ претенцията да бѣда социалистъ“! Вади се, съ тия думи Клемансо или парадира съ либералнистѣта си и въ социалнитѣ въпроси, или пъкъ взема думата „социалистъ“ въ по широкъ смисълъ. Защото, не отдавна въ тѣй наречения свой дуелъ съ Жореса (водителътъ на французкитѣ социалисти), той наългъло и на широко се изказа противъ социалнитѣ принципи на социализма.

Както и да е, но човѣкъ като наблюдава сегашния французки животъ дожда до заключение, че въ съчетанието на несачетаемото франузитѣ ще излѣзатъ по-оригинални и отъ оригиналността на американцитѣ.

По нататѣкъ въ рѣчта си Вивиани заявилъ, че той не мисли за единъ социаленъ прѣвратъ но е привърженикъ на синдикалната свобода въ интереса на освободението на работницитѣ.

Вивиани, наистина, протестиралъ противъ приписването му твърдение, какво ужъ правителството гледа да завърти къмъ една антирелигиозна политика. „Но азъ“, казалъ той, „противопоставямъ на божествената религия една човѣшка религия“.

Духътъ и съдѣжанието на рѣчта на Вивиани показватъ, че въ Франция ние вече и отъ правителствено гледище имаме работа съ единъ умѣренъ, „парламентаренъ“ социализъмъ. Най-послѣ, не въ това е нещастieto. Справедливото освобождение на работницитѣ отъ черния съвсѣмъ не въанагражданъ трудъ е дѣло не лошо — ако цѣте даже нравствено, щомъ се тѣ води съ срѣдства непротиворавствени.

Трѣбва друго да се съжалва: трѣбва дѣ се съжалва, че антирелигиозността открито или полирино си пробива пѣтъ и въ официалнитѣ, правителствени кръгове въ Франция. Отъ донѣдѣ справедливото стѣснение на ултрамонтанството въ Франция, французкото общество отива по-нататѣкъ: съ гонението на клерикалитѣ да започне да гони и религията. Това е сжщото дѣто у насъ народътъ казва „зарадъ Никола и св. Никола“. Трѣбва да се съжалва, че тая разлика между закореняли папски клерикализъмъ и религия, християнство не се прави даже отъ управницитѣ на Франция. Ето защо, днесъ вече не може да се откаже, че религиозниятъ въпросъ въ Франция започва да става и богоборски въпросъ. Французкото правителство, французкото общество не съумѣ да постави твърдата граница между не позволената политическа, антирепубликанска и ултрамонтанска политича на католишкото духовенство и монаси, и между истинското християнство, тѣй полезно и тѣй необходимо за правилния напрѣдѣкъ на всѣко общество, а особено на французкото. Наистина, Брианъ по въпроса за прилаганието на закона за раздѣлянето на дър-



жавата отъ църквата се мъчи да покаже всичката своя толерантностъ и безпристрастие, и даже за да набѣгне различни насилни и скандали — отложилъ е съ цѣла долина покъсно пълното прилагане на въпросния законъ, но... никоѣ не се съмнѣва, че въ тая религиозна политика на Бриача играе роля само тактиката.

Французкото правителство се не иска да се впуска въ едно опасно, бурно прилагане на закона, защото съ такова едно прилагане не може да се прѣдвиди до колкото ще бждето отъ полза за антиклерикалния принципъ на правителство, и защото туй прилагане може да струва съществуващието и на самото Клемансово министерство. По тая причина, на видъ поне, и Клемансо е доста умекналъ. Днесъ Клемансо, министър-прѣседателътъ, не е вече оня Клемансо, опозиционринътъ, който, като буря, гърмѣше, че ако католицитѣ не се съобразятъ съ закона, църквитѣ имъ трѣбва да се секвестриратъ и обрнатъ въ най-обикновени и профанни помѣщения. Днесъ Клемансо, макаръ въ душа да се смѣе, е одържанъ и отстъпчивъ, отстъпчивъ въ религиозна въпросъ даже до неузнаваемостъ. Но, както се по-горѣ каза, това е нищо по-вече освѣнъ тактика, „политика“.

Обстоятелството, че на чело на управлението въ Франция дохадатъ такива крайни елементи като Комба, Клемансо, Вивиани и др., показва, че днесъ въ Франция вѣе единъ твърдъ краецъ духъ. Краецъ е тоя духъ не само за смѣтка на политикосоциалния животъ, но и за смѣтка на религиозния. И това послѣдното е именно печалното. Както не единъ пътъ на тия страници съмъ казвалъ, голѣма вина носятъ върху си за това самитѣ католически духовници. Поради това, не можеше безогледно да се осъди стремлението на французското правителство да ограничи антиреспубликанската дѣйностъ на конгрегациитѣ и духовенството. Но правителството въ Франция не се задоволи съ това. То не се спрѣ само до тукъ.

Съ малки и голѣми разпореджания и дѣла то иска да манифестира безрелигиозната си политика. Не ще се обрка ако тукъ се каже не безрелигиозна, но анти-религиозна политика.

Само че условията изискватъ и своя похватъ. Това, което Клемансо и Бриачъ не казватъ, не могатъ да кажатъ, то се подразбира, него го казва единъ Вивиани напримѣръ.

Доста е да се направи надлежното размисление надъ думитѣ на Вивиани: „азъ противопоставямъ на божествената религия — човѣшката“, думи тѣй официално произнесени, за да се разбере, че французското правителство се е впуснало по единъ противорелигиозенъ пътъ. Противопоставянието на човѣшката нѣкаква религия противъ божествената, е нищо други освѣнъ цѣло безбожие, обръщане грѣбъ на Божеството и правянието на капище, построено връвъ човѣшкото самообожаване.

Това е едно опасно, вѣдно течение за прогреса на Франция. Такава една крайностъ не може да не роди реакция.

Крайността на ултрамонтанцитѣ въ Франция роди реакцията: сегашното тамъ антиклерикално движение. А отъ тая ултрамонтанска крайностъ, като се дойде и до другата крайностъ (антирелигиозността) пострадаха не само интереситѣ на паството, но и ония на истинския религиозенъ, християнски прогресъ.

Сжщото трѣбва да се каже и за радикално-республиканската крайностъ на французското правителство. Ще дойде време, когато антирелигиозната крайностъ на правителството ще породи реакция, която може да се обрне отново въ засилване на ултрамонтанството въ Франция.

—Zs.—

Рефератитѣ на XIV, XV и XVI съборъ на свещеницитѣ въ кралство Сърбия. На тѣй нареченитѣ „свещенически скупщини“ въ Сърбия освѣнъ обикновенитѣ отчети за живота на свещеническитѣ дружества, се четатъ и реферати съ различно съдържание. Тѣй напримѣръ на XIV свещенически съборъ е билъ прочетенъ и удобренъ рефератътъ: „Духовенството и неговото умствено усъвършенствуванъ съ погледъ на изборното начало въ църквата и на заемането на еноритѣ по конкурсъ.“ Референтътъ е прѣдложилъ слѣ-

дующата редакция за реда въ заемането на еноритѣ. Еноритѣ се даватъ по конкурсъ. За вакантното мѣсто духовенството се извѣстява чрезъ „Сръпске Новине“ и всичкитѣ други духовни журнали; срокътъ за заемането на еноритѣ е 30 дненъ. Всичкитѣ прошения на кандидатитѣ за свободната енория се испращатъ до надлежното епархийско управление. Опредѣля се денътъ на избора. Въ опредѣления денъ за вакантната енория се произвежда изборъ. Послѣ всестранното разглеждане на всичкитѣ прошения, избирателната комисия съ болшинство на гласоветѣ рѣшава: кой отъ просителитѣ има прѣимущественото право да земе вакантната енория.

На сжщия съборъ е билъ прѣдложенъ и приетъ проектътъ за основание на фондъ за слѣпнатѣ и сакатитѣ.

Прѣдложени били и приети мѣрки, щото сръбскиятъ печатъ да пише за Църквата и духовенството съ по-вече деликатностъ и обективностъ.

На XV свещенически съборъ били прочетени и приети прѣдложенията за лишаванието отъ погребение на самоубийцитѣ и на ония, които отказватъ да приематъ въ домоветѣ си свещеницитѣ, за „недѣлнитѣ училища“ при църквитѣ за дѣца, свършили основното училище. Четенъ билъ рефератъ и за „Състоянието на сръбско-православната църква въ Босния и Херцеговина“.

На XVI свещенически съборъ били прочетени реферати: 1) „за необходимитѣ съвѣти, които свещеникътъ може да дава въ енорията си на родилницитѣ за опазване на здравето имъ и за здравето на новороденитѣ отъ тѣхъ дѣца“; 2) „заразителнитѣ болѣсти: дифтеритъ, скарлатина и пр.“; и 3) „За брачнитѣ обиски“.

Положението на малоруситѣ въ Унгария. Загребскиятъ вѣстникъ „Hrvatska“ описва печалното положение на малоруситѣ въ униатскитѣ епархии въ Унгария. Униатскитѣ имъ епископи въ Пряшевъ, Унгваръ и Крижавацъ рѣшили да основатъ въ Будапещъ собствена типография. Тая мѣрка епископитѣ сж взели, за да се прѣкъсне сношението на унгарскитѣ малоруси съ галицкитѣ, които на всѣки случай сж по-привързани къмъ народността си и православно-славянското богослужение. До сега унгарскитѣ малоруси сж си доставили църковнитѣ книги отъ Львовската ставропигия. Сжщитѣ тия епископи рѣшили да молятъ въ Римъ, щото папата да имъ позволи да се прѣведатъ църковнитѣ книги отъ старо-славянски на маджарски езикъ. И при все това, че Римската курия не се съгласила на това, днесъ въ по-вече отъ 60 малоруски енории богослужението се извършва на маджарски. Малоруската интелигенция въ Унгария свършено се е подчинила на маджарското влияние и болшинството отъ униатскитѣ свещеници не знаятъ по руски. Въ руската катедрална църква въ гр. Унгваръ проповѣдникътъ проповѣдва по маджарски, макаръ селянитѣ нищо да не отбиратъ отъ тоя езикъ. Наистина, епископътъ издалъ разпореджането, щото една недѣля въ църквата да се проповѣдва по маджарски, а друга — по славянски, но това разпореджане е само за очи и въ дѣйствителностъ не се изпълнява.

Селянитѣ говорятъ по руски, но националното имъ съзнание е твърдѣ слабо. Както бѣхме изложили по-подробно въ единъ отъ миналитѣ броеве на „Цър. Вѣстн.“ селскитѣ земи и богатства сж прѣминали въ еврейски рѣцѣ.

По тая причина селянитѣ въ голѣми количества всѣка годна се изселватъ въ Америка.

Законопроектътъ за образованието въ Англия. Както е извѣстно, сегашното либерално правителство въ Англия изработи единъ законопроектъ за народното образование, съ който въ противоположностъ на закона на консервативния Балфура, се гонѣше да се ограничи религиозното обучение и възпитание въ училищата. Законъ Божий, съгласно тоя законопроектъ, можеше да се изучава, но не бѣше „задължителенъ“. Къмъ това дохаждаха и редъ други по-малки ограничения въ прѣподаването на поменатия прѣдметъ. Тѣй напримѣръ, подигнатъ е напослѣдъкъ въпросътъ: щомъ законъ Божий се прѣподава на достатъчно число желающа да го изучаватъ, кой ще покрива разноскитѣ по туй прѣподаване? Послѣ: длъжни ли сж тѣй нареченитѣ графски съвѣти да даватъ орѣдства за прѣподаванието въ „свободнитѣ“



училища на законъ Божий? — Тия въпроси ще се рѣшатъ отъ сѣда.

Послѣ приеманieto на правителствения законопроектъ по образованието отъ парламента (нисшата палата), вниманието на английското общество бѣ всерѣдоточено въ това: какъ ще се отнесе къмъ въпросния законопроектъ орната палата, палатата на лордоветъ. Засѣданията на палатата се започнаха, и при все, че правителството се надѣваше, какво и тукъ законопроектътъ ще мине, както и въ парламента, то остана излъгано. Още въ първитъ засѣдания се показа, че горната английска палата мисли малко по-инакъ по религиозното възпитание и образование, отколкото гравителството и неговия парламентъ. Така, по предложението на лорда Хинилжа още въ първата статия на законопроекта е прието (съ 256 противъ 56 гласа) измѣнението, щото въ основнитъ училища частъ отъ учебното време, и то всѣки день, да се отдѣля и за религиозното обучение. Съ туй измѣнение, законъ Божий въ Англия и за напредъ си остава единъ отъ органическитъ прѣдмети въ основнитъ английски училища. Нѣкои поправки въ законопроекта сж приети въ полза на религиозното обучение и по предложението на кентерберийския архиепископъ. Изглежда, изобщо, че горната палата съвѣтъ не е склонна да възприеме радикалнитъ прѣдложения на сегашното английско правителство по прѣподаванието на законъ Божий. На всѣки случай, школнитъ въпросъ окончателно не е рѣшенъ. Колкото повече приближава края му, толкова по-възбудени ставатъ агитациитъ на привърженицитъ и противницитъ на законопроекта. Обичното въ Англия за такива агитации срѣдство се явяватъ митингитъ. На такъвъ единъ митингъ, съзванъ въ Манчестеръ, за да се протестира противъ правителствения законопроектъ, сж се явили 60 — 70,000 души. Въ Лондонъ сжщо такъвъ единъ протестационенъ митингъ се е състоялъ при участието на около 12,000 души.

### Скръбно извѣстие

Съ скръбъ на душата си и съкрушено сърдце извѣстваме на всички приятели и познайници, че много-обичния ни баща и дѣдо:

#### Стоянъ (Стойчо) Костадиновъ Цървишали

издъхна мъченически на 30-й септемврий вечерта на 80 год. възраст. Покойникъ биде убитъ отъ привържаници на Сърския гърски комитетъ въ манастиря „св. Иоанъ“ Кулска на единъ часъ разстояние отъ селото си Саваякъ, Димиръ-Хисарска околия, заедно съ кмета на с. Кула именуемъ дѣдо Денчо.

Дано всемилостивий Богъ вмѣсти душитъ имъ при душитъ на св. мъченици, дѣто нѣма болѣсть, нито скръбъ, нито въздыхание, но животъ вѣченъ.

Вѣчна ти память незабравимий ни баща и дѣдо.

Отъ опечаленитъ: синъ: *свещеникъ Атанасъ*, снаха: презвитера *Стоянка* и внуци: *Христо, Игнатъ* и *Станка*.

### Скръбно Известие

Съ душевна тъга известяваме на роднини приятели и познайници, че много-обичния ни дѣда и баща

#### Свещеникъ Василь Миховъ

Слѣдъ продължително боледуване при дълбока старостъ 107 годишна възраст на 13 тогo н. г. прѣдаде Богу дѣхъ, като ни остави въ най дълбока печаль.

Покойникъ е роденъ прѣзъ 1800 година, ржкоположенъ е за свещеникъ прѣзъ 1831 гѣто и е свещено-

служилъ до 1891 година, слѣдъ което, прѣдъ видъ на прѣдналата възраст, прѣстаналъ да свещенодѣйствува и се пенсионира.

По своя си животъ и дѣятелность покойникъ не е прѣставалъ да бѣде любимъ отъ своитъ си и ено янитъ му.

Вечна му память и Богъ да го прости!

Опечаленое сѣмейство: Синове: Вутю, Начо и Георги. Снахи: Донка, Пена, Ионка и Парашкевица; Дъщери: Цанка, Дилка и Марийка; Внуци: Свещ. Борисъ, Христо, Илия, Вутю, Георги, Найдень, Витанъ, Георги, Василь, Петко, Нано, Дошо, Христо, Цако, Нешко и Иоо; Внуци: Тота, Цонка, Мария, Тота, Цанка, Пенка, Дѣлка, Донка, Мита, Радка, Тота, Зорка и Стоянка.

### Явва благодарность

Подписаната Младена Д. А. Разсуканова отъ Русе, съпруга на покойникъ свещеникъ Дим. А. Разсукановъ, бивши епорийски свещеникъ при църквата „Св. Троица“ и членъ на Епирхийския сѣвътъ въ гр. Русе, бързамъ да изкажа най голѣмата си благодарность къмъ *Първото Българско Застрахователно Д-во „България“* въ града, гдѣто веднага слѣдъ прѣдставянето на документитъ, ми изплати напълно сумата зл. л. 10,000 (десетъ хиляди) — застрахования капиталъ съ полицата № 14613, отъ 1 февуарий 1904 год., срѣщу която покойникъ би изплатилъ 957 лева премия.

По този случай, изпитвайки грамадната полза отъ застраховането, прѣпоръчвамъ на почитаемото общество, особено та събратята на покойникъ — свещеницитъ, които не трѣбва да изнуцатъ този видъ застрахования на човѣшкия животъ, и то при почитаемото чисто българско застрахователно Д-во „България“, което съ либералнитъ си условия, ефтини премаи, любезность, и услужливостъ отъ чиновницитъ му заслужва прѣдпочитание прѣдъ всички други застрахователни Д-ва.

Независимо отъ това, изказвамъ благодарността си и на агента на поменатото Д-во г. Георги Ц. Филевъ, който е едничката причина да се застрахова покойникъ ми съпругъ.

гр. Русе, 28 октомврий 1906 год.

Младена Д. А. Разсуканова

### Явна благодарность

Срѣдни Колибарското Церковно Настоятелство, Еленска Околия, исказва своята сърдечна благодарность къмъ Г-нъ Михаилъ Ивановичъ и Г-жата му Анна Василевна Иванова и Г-да: Иванъ Т. Недевски, Стефънъ Ивановъ, и Христо Ивановъ, за гдѣто благоволиха да подарятъ на църквата ни „Св. В. М-къ Димитрий“ три камбани съ стойность 2500 лева.

Нека Всевишния ги възнагради тисящекратно и имъ подари щастие и дългоденствие, както тѣмъ, така сжщо и на сѣмействата имъ.

Високопохваления имъ примѣръ дано бѣде послѣдванъ и отъ други благочестиви християни, имената на които църковата ще пази за дълги възпоминания.

с. Срѣдни Колиби, 20 октомвр. 1906 г.

Н-во: свещен. Н. Дончевъ